What Could Be Wrong with a Compliment?

חנופה

Josh was new to his job and wanted to make friends quickly. He decided that the best way to become friendly with everyone was to compliment, compliment, compliment. Josh was on a roll, telling everyone how personable, smart, and good natured they were. From the nicest to the most evil of his coworkers, everyone felt like a million bucks in Josh's presence.

At shul that night for davening, the Rav noticed that Josh was more upbeat than ever. The Rav went over to Josh, asking him what put him in such a good mood. Josh answered with an electric charge: "Today at work was amazing! I made friends with everybody, and all it took was a little charm."

"What kind of charm?" asked the Rav.

Josh explained how he made everybody feel good by complimenting them. And just when they thought there were no more compliments possible, he just kept them rolling. He became the most popular person at work overnight. "Oh," said the Rav. "I see. Well, I have some news for you, Josh. It's not so clear that what you did is permissible. Let me show you something!"

Questions to Consider

- What's wrong with flattery?
- Are there circumstances where it may be permissible to use flattery?
- If yes, what are they?

Sources

[1] Gemara Sotah 41b

[2] Tosfos, ibid. (Beginning with "*Kol*")

[3] Sefar Yeraim 55

[4] Gemara Nedarim 22a

[5] Igros Moshe: Orach Chaim, Vol. II. #51

מצוה שאני. והכי פרכינן נמי בפרק כ"ג בסנהדרין (דף יט.): גבי מלך דתנן לא יתן ולא יטול לעשות לו מקצת כבוד כגון שלא יעמוד לפניו ולא יעשה לו מקצת שפחות כגון שלא ירחוץ רגליו ולא יסוך רגליו ולא יעשה לו מקצת רופאות כגון שלא יקיז דמו ולא יגלח את ראשו ולא יתלוש לו שערות מתוך שחורות ולא יתן לו מקצת מתנות כגון שלא יתן לו מנה ליטול מאה ולא יטול מאה ליתן מנה ולא יתן לו מתנה ולא יטול ממנו מתנה חוץ מן המזון ומן הכלים ומן הבגדים ומן הבהמה ומן העבדים ומן השפחות ומן הקרקעות ומן הכספים ומן הזהובים ומן הפרוטות ומן הנחושת ומן הכלי מתכות ומן הכלי זכוכית ומן הכלי עץ ומן הכלי חרס ומן הכלי עור ומן הכלי בגד ומן הכלי מיטה ומן הכלי כסא ומן הכלי כלי זיין ומן הכלי כלי מלחמה ומן הכלי כלי מתכות ומן הכלי כלי זכוכית ומן הכלי כלי עץ ומן הכלי כלי חרס ומן הכלי כלי עור ומן הכלי כלי בגד ומן הכלי כלי מיטה ומן הכלי כ

Gemara Sotah 41b [1]

Rav Elazar said: Anyone who acts with flattery – even unborn infants in their mothers' wombs curse him, as the verse says, *"One who says to a wicked man, 'You're a tzaddik!' will be cursed [**yeek'vuhu**] by nations, shunned by tribes [**l'umim**]"* (Mishlei 24:24). The root used here [***kov***] always refers to cursing... and the word ***l'um*** refers to fetuses…

And Rav Elazar also said: Anyone who has the quality of flattery will fall into Gehinnom, as the verse says, *"Ho! Those who say bad to good and good to bad…"* (Yeshaya 5:20) and shortly thereafter, the verse writes, *"Just like fire consumes stubble, and flames will weaken chaff […so too they will be punished, for they have rejected G-d's Torah]"* (Yeshaya 5:24).

And Rav Elazar said: Anyone who flatters his friend will eventually fall into his hands, and if not that, then he will fall into his son's hands, and if not that, then he will fall into his grandson's hands, as the verse says in Yirmiyahu: [Yirmiyahu flattered the false prophet Chananyah by telling him:] *"Amen! May G-d fulfill your words!"* (Yirmiyahu 28:6) [Yirmiyahu should have instead called out Chananyah for his false prophecy. Later, Yirmiyahu fell into Chananyah's hands…]

Tosfos, ibid. [2]

However, it is permitted to flatter wicked people **to save oneself from danger**. One can see this from a story told in Nedarim with Ulla and his two companions…

Sefer Yeraim 55 [3]

Our Creator commanded us in Parshas Masei, *"V'lo sachanifu es ha'aretz [lit. You should not flatter the land]."* It is taught in the Sifree: "This is a Biblical prohibition against *chonfim* (flatterers)."

The definition of prohibited *chanufah* (flattery) is as follows: If a person hears about a sin his fellow committed, and says to him, "That's great!" [that is a violation of *chanufah*]. And even if he is silent and does not protest [the sin] – not out of fear, but out of the wickedness of his heart – he is also considered a *chaneif* (flatterer).

An example of this can be seen in the Mishna in Sotah, when [the Rabbis flattered Agripas] by saying, "You are our brother!" even though Agripas was actually a slave who had unlawfully usurped the kingship. And it was at that moment that the Jewish people were sentenced to be destroyed [i.e. exiled upon the second Temple's destruction].

Even if one is silent, he can still be called a *chaneif*, as one can see in the Gemara in Kiddushin... And one who says about bad that its good or about good that it's bad is called a *chaneif*, as R' Elazar says, "Anyone who possesses the attribute of *chanufah* is cursed even by fetuses…"

However, one who makes peace with a wicked man and pretends to love him out of fear is not considered a *chaneif*, as the Gemara says in Gittin: We may greet gentiles with "Shalom!" even in the marketplace, in order to establish peaceful relations with them... and it says in Sotah that it is permitted to flatter a wicked man in this world... Reish Lakish says: We can see this from [Yaakov's comment to Esav:] *"Seeing your face is like seeing the face of G-d, and let me find favor in your eyes."*

But if it is not out of fear, the flatterer is then called a *chaneif*, for he has no excuse for flattering this wicked man and hence must be doing it out of the wickedness of his heart and his dislike for that which is right and good.

A person should be wary of committing *chanufah*, for its punishment is tremendous... Any congregation that has the trait of *chanufah* will eventually be exiled…And Rav Chisda said in the name of R' Yirmiyah bar Abba, "Four groups will not get a chance to greet the Shechina: the group of scoffers, the group of flatterers, the group of liars and the group of gossipers. What's the source for the group of flatterers? [It is the verse:] *'For before Him [G-d] flattery does not come…'"*

The flatterer is called a defiler of the land, and causes the *Shechinah* to depart from amidst the Jews, as the verse *"v'lo sachanifu"* is written near the verse, *"And don't defile the land you are dwelling on, which I, G-d, am dwelling in."*

May our G-d spread only purity amongst us…

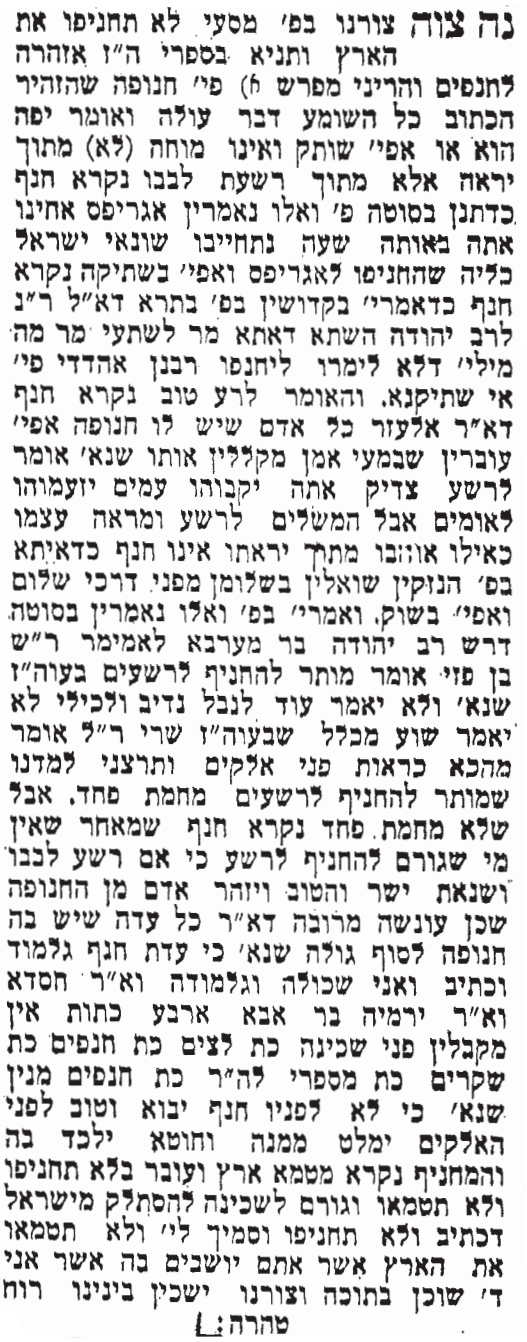
נה צוה צורנו בפ׳ מסעי לא תחניפו את
הארץ ותניא בספרי ה״ז אזהרה
לחנפים והריני מפרש ח) פי׳ חנופה שהזהיר
הכתוב כל השומע דבר עולה ואומר יפה
הוא או אפי׳ שותק ואינו מוחה (לא) מתוך
יראה אלא מתוך רשעת לבבו נקרא חנף
כדתנן בסוטה פ׳ ואלו נאמרין אגריפס אחינו
אתה באותה שעה נתחייבו שונאי ישראל
כליה שהחניפו לאגריפס ואפי׳ בשתיקה נקרא
חנף כדאמרי׳ בקדושין בפ׳ בתרא דא״ל ר״נ
לרב יהודה השתא דאתא מר לשתעי מר מה
מילי׳ דלא לימרו ליחנפו רבנן אהדדי פי׳
אי שתיקנא. והאומר לרע טוב נקרא חנף
דא״ר אלעזר כל אדם שיש לו חנופה אפי׳
עוברין שבמעי אמן מקללין אותו שנא׳ אומר
לרשע צדיק אתה יקבוהו עמים יזעמוהו
לאומים אבל המשלים לרשע ומראה עצמו
כאילו אוהבו מתוך יראתו אינו חנף כדאיתא
בפ׳ הנזקין שואלין בשלומן מפני דרכי שלום
ואפי׳ בשוק. ואמרי׳ בפ׳ ואלו נאמרין בסוטה
דרש רב יהודה בר מערבא לאמימר ר״ש
בן פזי אומר מותר להחניף לרשעים בעוה״ז
שנא׳ ולא יאמר עוד לנבל נדיב ולכילי לא
יאמר שוע מכלל שבעוה״ז שרי ר״ל אומר
מהכא כראות פני אלקים ותרצני למדנו
שמותר להחניף לרשעים מחמת פחד. אבל
שלא מחמת פחד נקרא חנף שמאחר שאין
מי שגורם להחניף לרשע כי אם רשע לבבו
ושנאת ישר והטוב ויוהר אדם מן החנופה
שכן עונשה מרובה דא״ר כל עדה שיש בה
חנופה לסוף גולה שנא׳ כי עדת חנף גלמוד
וכתיב ואני שכולה וגלמודה וא״ר חסדא
וא״ר ירמיה בר אבא ארבע כתות אין
מקבלין פני שכינה כת לצים כת חנפים כת
שקרים כת מספרי לה״ר כת חנפים מנין
שנא׳ כי לא לפניו חנף יבוא וטוב לפני
האלקים ימלט ממנה וחוטא ילכד בה
והמחניף נקרא מטמא ארץ ועובר בלא תחניפו
ולא תטמאו וגורם לשכינה להסתלק מישראל
דכתיב ולא תחניפו וסמיך לי׳ ולא תטמאו
את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני
ד׳ שוכן בתוכה וצורנו ישכין בינינו רוח
טהרה:

אילו לא חמאת בה אימה מילין דעזיבה בבדי לא אדרתה מי אדרתה אמרה ליה לא ושרייה בר ברתיה דר' ינאי סבא אתא לקמיה דר' ינאי [ו]סבא אמר ליה אילו הוה ידעת דפתחין פינקסך וממשמשין בעובדך מי נדרת אמר ליה לא ושרייה אמר ר' אבא מאי קראה [1]ואחר נדרים לבקר ואע"ג דפתח ר' ינאי ליה [א]אנן לא פתחינן ליה בהא [ב]ולא פתחינן בהדא אחרנייתא [ג]דאמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן מאי פתח ליה רבן גמליאל להההוא סבא [2]יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא כל הבוטה ראוי לדוקרו בחרב אלא לשון חכמים מרפא ולא פתחינן בהדא אחרנייתא [ג]דתניא ר' נתן אומר [ד]הנודר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו מקריב עליו קרבן ברישא פתחינן בסיפא אבי אמר פתחינן רבא אמר לא פתחינן רב כהנא מתני לה להא שמעתא בהדין לישנא רב טביומי מתני הכי בסיפא לא פתחינן ברישא אבי אמר פתחינן רבא אמר לא פתחינן [ד]והלכתא לא פתחינן לא ברישא ולא בסיפא [ה]ולא פתחינן [ו] בהא נמי דשמואל דאמר שמואל [ז] אף על פי שמקיימו נקרא רשע אמר רבי [ח]אבהו מאי קרא [3]וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא ויליף חדלה חדלה כתיב הכא כי תחדל לנדור וכתיב התם [4]שם רשעים חדלו רוגז אמר רב יוסף אף אנן נמי תנינא [ט]כנדרי כשרים לא אמר כלום כנדרי רשעים נדר בנזיר ובקרבן ובשבועה אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי [י]יונתן כל הכועס כל מיני גיהנם שולטין בו שנאמר [5]וחסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך [כ]ואין רעה אלא גיהנם שנאמר [6]כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה ולא עוד אלא שהתחתוניות שולטות בו שנאמר [7]ונתן ה' לך שם לב רגז וכליון עינים ודאבון נפש איזהו דבר שמכלה את העינים ומדאיב את הנפש הוי אומר אלו התחתוניות **עולא במיסקיה לארעא דישראל איתלו ליה תרין בני חוואי בהדיה קם חד שחטיה לחבריה אמר ליה לעולא יאות עבדי אמר ליה אין** [כא]**ופרע ליה בית השחיטה כי אתא לקמיה דר' יוחנן א"ל דלמא חם ושלום אחזיקי ידי עוברי עבירה א"ל** [ל]**נפשך הצלת** קא תמה רבי יוחנן מכדי כתיב ונתן ה' לך שם לב רגז בבבל כתיב א"ל [כ] ההוא שעתא לא

דפתחין פינקסך וממשמשין בעובדך. שמתוך שהוא נודר נרגה שהוא ממזיק עצמו כחסיד שלא יכשל בנדרו ומתוך כך מן השמים פותחים פינקס זכיותיו וממשמשין במעשיו: **אמר רבי אבא מאי קרא.** כלומר דהכי הוא דלמאמר ליה רבי יוחנן: **ואחר נדריס לבקר.** שמתוך שהוא נודר נרגה מכקרין מעשיו: **ולא פתחינן בהדין אחרנייתא דאמר רבה בר בר חנה.** אין פותחין בזותא דאמרת שאמר רבה בר בר חנה לפי שמתוך שאומר לו אחטא כל כך שרואי לדקרו במרב יש לומר שאומר שמתחרטו ע"מ שאין מתמרט: **כנודר לאילו בנה במה.** בשעת איסור הבמות. ונראה בעיני דלהכי מדמיין ליה לנודה במה משום דסליק אדעתיה דנודר דמלוה קא עביד דרחמנא אסקריה במילי דאיסורא ואיהו נמי אסר אנפשיה וקאמר דטעי דאדרבה לנודה במה דמי דהכי דרחמנא מזהיר לאקדושי קדנות נפשיה אזהרה לא לוסיף עלה לנודות במה ולהקריב בחוץ ר"ת נהי דרחמנא אסר עליה דברים האסורים כי מוסיף אי אמר שאסרה תורה אלא שאתה מוסר עליך דברים אחרים ואייך ניה נמי הכי ליתנא משום דנודר מתפיס בקרבן וכיון שאין קרבנו לנו נמלא כנודה במה ומקריב נחוץ: **והמקיימו.** כלומר שאינו נשמל עליו כאילו הקריב על גופה במה קרבן ואייב משום שחוטי חוץ: **כריסא פתחין.** בריסא דכרייתא דרבי נתן להנודר כאילו בנה במה פתחין שאין העבירה גדולה כל כך אם אינו מתמרט בלבו לפי שיתביש מלומר בפיו: **כסיפא.** אל תאמר בריסא דהיינו המקיימו כאילו הקריב עליה קרבן: **רבא אמר לא פתחינן.** דאיכא למימר אמת שאומר מתוך כעסו בא לידי עבירה ומתוך שמצטער עליו גיהנם שמכלה העינים. שהוא מתוך בחליו ומלמד מתוך להתרפאות: **תרי בני חוואי.** יהודים היו: **ופרע ליה בית השחיטה.** מפני מה מוכת החזיק יהיו וגם כדי שימכר למהר: **את נפשך הצלת.** שאלמלא אמרת כן היה הורגן בכעסו: **קא תמה ר' יוחנן.** היאך אמרת דבא"י היה לו לנו רגז לשחוט מבהו: **ואין** אלא**ת.** היינו מוסיף בפשוט: **לא נתן להם** אלא **חמשה חומשי תורה** בו'. והיו מקבלין על הנוגעים הכא כמו עתה בכל המורה שלומדין: **שני שערכה** של **א"י הוא.** פדיונה ומלוקה לגבוהות:

פירוש הרא"ש

דפתחין פינקסך בעובדך. מן השמים פותחין פנקס מעשיו ומדקדקין בכסס בשביל שהוא מרפיא לידור ס"א שהוא מחזיק עם עצמו לדוק ונעוות שיוכל לקיים מה שנדר ולא יכשל כי כעין עון הפלה ולכן מדקדקים במעשיו: **ולא פתחינן** בהדיה. לפלוגי שם אינו מתמרט אמר שהוא מתוך שאינו מתמרט לא חיוק לומר שאינו מתמרט ע"י שמקפידים עליו מן השמים וכן טעמא דכל הני דלא פתחינן הכא: **כל הבושה.** כמו לנטות בכפיפים: **אלא** שלשון **חכמים מרפא.** שמתירים לו הנדר: **הנודר באילו בנה במה.** בשעת איסור הבמות: **והמקיימו.** הרי גמר עבירתו: **בריסא פתחין.** לדיוק עבירה כולי האי כל זמן שלא הקריב: **וכי תחדל** לנדור. ע"ש דהאי חדלה כתיב בחיוב נדר חדלה לעיל ג"ש וע"ש נדר דנקרא נמי נדוב מיירי: **כל מיני גיהנם** שולטין בו. קשה לגופו כאילו היה נדון בכל מיני פורעניות בגיהנם ע"ש ומתוך כעסו בא לידי עבירה ומקלקל עליו גיהנם: שמכלה העינים. שהוא מלהרע בחליו ומלמד מתוך להתרפאות: **תרי בני חוואי.** יהודים היו: **ופרע ליה בית השחיטה.** מפני מה מוכת החזיק יהיו וגם כדי שימכר למהר: **את נפשך הצלת.** שאלמלא אמרת כן היה הורגן בכעסו: קא תמה ר' יוחנן. היאך אמרת דבא"י היה לו לנו רגז לשחוט מבהו: ואין אלא"ת. היינו מוסיף בפשוט: לא נתן להם אלא חמשה חומשי תורה בו'. והיו מקבלין על הנוגעים הכא כמו עתה בכל המורה שלומדין: **שני שערכה** של **א"י הוא.** פדיונה ומלוקה לגבוהות:

ו) [נ"ל רבא], ב) עירובין סד., ג) יומא קט: גיטין מו: נקמן נט. ע"ש ול"ל ס: ע"ש, ד) [נקמן נו: ע"ש ויטבן], ה) [נע"י הגי' ר' מנחן], ו) נעל ט., ז) נע"י הגי' ר' יוחנן, ח) [נקמן מ.], ט) נ"ל לך פרש, י) [ס"ט ה"ח], כ) מכלן שיך נע"ב, ל) שיך נע"ב,

תורה אור השלם

1. מוקש אָדָם יָלַע קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר:
משלי כ כה
2. יֵשׁ בּוֹטֶה כְּמַדְקְרוֹת חָרָב וְלְשׁוֹן חֲכָמִים מַרְפֵּא:
משלי יב יח
3. וכי תַחְדַּל לִנְדֹּר לֹא יִהְיֶה בְּךָ חֵטְא:
דברים כג כג
4. שָׁם רְשָׁעִים חָדְלוּ רִגְזָ וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ:
איוב ג יז
5. וְהַסֵּר כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ כִּי הַיַּלְדוּת וְהַשַּׁחֲרוּת הָבֶל:
קהלת יא י
6. כֹּל פָּעַל יְיָ לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה:
משלי טז ד
7. וּבְגוֹרַם הֶהָם לֹא תִרְגִּיע וְלֹא יְחַיֶּה מְנוּחַ לְכַף רַגְלֶךָ וְנָתַן יְיָ לְךָ שָׁם לֵב רִגְזָ וְכִלְיוֹן עֵינַיִם וְדַאֲבוֹן נָפֶשׁ:
דברים כח סה

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולא פתחינן נמי בהא דאמואל דאמר שמואל כל הנודר אע"פ שמקיימו: (ב) שם ס"ל עולא הכוח שעתא:

גליון הש"ס

גמ' א"ל נפשך הצלת. עי' סוטה דף מז ע"ב תד"ה כל המתניף: בהר"ן ד"ה ההוא שעתא. לא נתקדש וכו'. עי' סנהדרין דף יז ע"ב תד"ה ואין ומגמות דף פג ע"ב תד"ה ד"ה כל המלות:

מוסף רש"י

כל הבושה. הנודר נדר, ראוי לדוקרו בחרב. דלמא לא מקיים ליה, והיינו פתח, דקאמר ליה לילו היית יודע שאסור לנדור ואייב מיהא אתה עליון, כלום היית נודר, ואמר ליה היאך לא, אלא לשון חכמים מרפא. שמתירין לו נדרו (ערובין סד:). הנודר כאילו בנה במה. בשעת איסור הבמות (ויבמות קט:, גיטין מז:) דמוטב הוא דכתיב (דברים יג) וכי תחדל לנדור וגו' הא לא תחדל יהיה בך חטא (יבמות שם).

והמקיימו. ולא נחלל עליו לתכם להתירו, כאילו מקריב עליו קרבן. על הכמה וגמר עונו שלם, לפי שעל ידי כך הוא מרגיל עצמו בנדרים, ולא ילך אצל חכם ויתירנו, כדי שלא יהא רגיל בכך (ויבמות קט:). כנדרי כשרים לא אמר כלום. שאין דרכן של כשרים שנודרים וכל כך לאין נשבעין (לעיל ט.). כנדרי רשעים. כגון שהיה ככר מונח לפניו ואמר כנדרי רשעים, משמע דאותו ככר יהא עליו כנדרי רשעים, וכיון דאמר הכי נדר כמיר ונקרבן ובשבועה, ואם אכלו מתייב גזילות ונקרבן ובשבועה, דתייב נמי קרבן שבועה, דדרכן של רשעים הוא שנודרים בגזילות ובקרבן ובשבועה, ואי כי אמר כנדרי רשעים הוי כאמר דהריני מזיד ואם אכלו מתייב גזילות ונקרבן ובשבועה, דתייב נמי קרבן שבועה, דדרכן של רשעים הוא שנודרים בגזילות ובקרבן ובשבועה, ואי כי אמר כנדרי רשעים הוי כאמר דהריני מזיד ואם אכלו מתייב גזילות ונקרבן ובשבועה, דתייב נמי קרבן שבועה, דדרכן של רשעים הוא שנודרים בגזילות ובקרבן ובשבועה, ואי כי אמר כנדרי רשעים הוי כאמר דהריני מזיד ואם אכלו מתייב גזילות ונקרבן ובשבועה שאיני חוכל (שם).

Gemara Nedarim 22a [4]

Ulla was on his way to Israel, accompanied by two people from Mechoza. [In the middle of the journey,] one of them got up and killed the other. The murderer turned to Ulla, and asked, "Did I [kill] him well?"

Ulla, [terrified for his own life,] responded, "Sure!" and he showed off the dead man's bloody neck.

When they later came before R' Yochanan, Ulla was troubled by his own actions. "Did I, heaven forbid, praise and encourage a sinner?!"

Rabbi Yochanan responded, "There is no need to worry. You were saving your life [and flattery is certainly permitted under such circumstances].

The following is a summary of Rav Moshe's letter:

R' Moshe is responding to a question posed by a Rabbi who had a certain prominent doctor as one of his congregates. This doctor was an extraordinarily nice, ethical, and righteous man, whose medical expertise and experience had benefited his fellow shul members many times in the past. However, **this doctor had intermarried**, and ever since then the shul had refused to give him public honors such as *aliyos* or *p'sicha* [opening the Aron]. This, of course, upset the doctor, and put the community's ability to benefit from his medical expertise in peril. Is such a synagogue allowed to give him *aliyos*, have him open the Aron, or receive other synagogue honors?

R' Moshe starts by pointing out that there is nothing halachically wrong with an irreligious Jew opening the Aron, and even giving an irreligious Jew an *aliyah* is perfectly okay, so long as he is not a *kofer* or irreligious out of a hatred of G-d. However, the question that needs to be addressed is whether or not giving such a person an *aliyah* is a violation of the prohibition of *chanufah*, as **giving the doctor shul honors could be taken as a sign that the shul approves of his intermarriage.**

To resolve this issue, R' Moshe takes a closer look at the Tosfos in Sotah above. R' Moshe asks: Why does Tosfos need to point out that there is a special leniency for *chanufah* in cases of danger to one's life? Isn't that obvious? Almost all prohibitions are ususally suspended for *pikuach nefesh,* when there is a danger to people's lives?

R' Moshe answers based on an idea of the Yam Shel Shlomo, R' Shlomo Luria: **One may not misrepresent Torah even when one's life is in danger.** (The Yam Shel Shlomo proves this based on a Gemara in Bava Kama where various Torah scholars seemed to have refused to deny the truth of a certain halacha even though it meant the Romans would kill them for that law's seemingly anti-gentile nature.) Since *chanufah* can be taken as a misrepresentation of Torah, as any flattery of a *rasha* could be understood to mean that his behavior is permitted by the Torah, one would have thought that *chanufah*, too, would be a prohibition that could not be violated even when one's life is in danger. Hence, Tosfos needs to teach us the prohibition of *chanufah* ***can*** be suspended in life-threatening circumstances, so long as the actual words one says do not explicitly say that the prohibited behavior of the

סימן נא

בענין לכבד באיזה כבוד בביהכ"נ לאחד שהוא מעוברי עבירה והרבים צריכים לו לרפואה וכרומה

אחי"ח 1234567

טבת תש"כ.

מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר שמעון אריה עקשטין שליט"א.

הנה בדבר רופא יהודי מהמפורסמים שבמדינה שרבים צריכים לו להיות בהתקרבות אתו והוא איש בעל מדות רחמים וצדקה באופן גדול וגב עושה הרבה טובות לעניני הקהלה, אבל הוא נשוי נכרית ומטעם זה אין מכבדין אותו בביהכ"נ בשוב כבוד והרופא רואה בזה התרחקות מהקהל ומדוכא מאד מזה ולכן רוצים כתר"ה וראשי העיר לכבדו לפעמים בפתיחת וסגירת הארון וכדומה. וגם הוסיף כתר"ה להעיר שמצד הקפדתו על אנשי העיר ברוב שרק כל זמן שאמו הזקנה שהיא שומרת תורה בחייב עושה מה שעושה לטובת הקהל אף שמקפיד עליהם ואחר חייה יתרחק מן הקהל ויהיה הפסד גדול להקהל בכלל וליחידים בפרט ורוצה כתר"ה לידע דעתי בזה.

והנה עיקר הנידון בזה הוא משום איסור חניפה שיש במה שיכבדו אותו בדברים שאין מן הראוי לכבד לבעל עבירה כזו, דמצד עצם ענין פתיחת וסגירת הארון להניח לבעל עבירה ליכא שום איסור. ואף לקרא לתורה אם הוא רק בעל עבירה לתיאבן ליכא איסור בעצם אם איננו כופר, דכופר ומומר להכעיס יש לאסור בעצם משום דאין כוונתם ללמד תורת ה' בקריאתם והוו דבריהם בקריאתם רק כקריאת דברים בעלמא לא כקריאת דברי התורה תורת ה'.

אבל א"כ יש לדון בזה בדבר חדש. דהנה בתוס' שם ד"ה כל כתבו יש לפרש שלא במקום סכנה אבל במקום סכנה מותר והביאו ראיה מהא דנדרים שהרוצח שאל לעולא יאות עבדי השיב לו אין ופרע לו בית השחיטה וחשש דלמא ח"ו אחזקית ידי עוברי עבירה וא"ל ר' יוחנן נפשך הצלת עייש שלכאורה תמוה טובא הא פשיטא דמ"ש מכל האיסורין שמותרין לעבור בשביל פ"נ וכי האיסוד להחניף היה שייך להסתפק שיהיה יותר חמור משבת ומאכלות אסורות שהוצרכו התוס' לחדש והוצרכו לראיה.

wicked man is permitted. [R' Moshe interprets Ulla's statement as "*You did good* – from your perspective, although not from the Torah's."]

Based on this, R' Moshe suggests that perhaps the entire prohibition of flattery should really be **limited** to such cases: When one's praise of the person could be misinterpreted as saying that his sinful behavior is permitted. However, to praise such a person in other areas – for example, to praise his looks, strength, or wisdom – is totally permitted, and even to exaggerate a little is OK, if it is necessary to win him as a friend or gain his assistance. **Hence, since giving the aforementioned doctor honors in shul can be understood merely as an approval of his general ethical behavior and righteousness, but not specifically of his intermarriage, it is permitted.**

R' Moshe concludes by noting that his novel understanding of *chanufah* is **not entirely clear**. Even though in this case he was willing to permit the shul to give the doctor honors like *p'sicha*, one should be careful applying this ruling in other cases or about going overboard with praising such people.

ולכן צריך לומר דהוא רק בחנופה לומר על דבר רע ואיסור שיאות עבד שנמצא כאומר שאין זה דבר איסור, ולומר דין שקר סברי כמהרש"ל ביש"ש ב"ק דף ל"ח שמחוייבין למסור ליהרג ולא לשנות הדין דשינוי הדין ח"ו הוא ככופר בתורת משה מפי ה' אף שהוא רק דין בעניני ממון דלכן כיון שהשרים שאלו בפרטיות על כל דין ודין שור של ישראל שנגח לשל עכו"ם ושל עכו"ם לשל ישראל הוכרחו לומר האמת על קדושת השם ע"י"ש, ולכן היה מקום לומר שאף לומר להרשע שיאות עבד הוא כאומר שהיה מותר שנמצא שהוא משנה הדין שע"ז הרי הדין שיהרג ולא יעבור, והוכיחו התוס' מהא דעולא שמותר במקום סכנה. והטעם כיון שאינו אומר שהוא מותר אלא שיאות עבד אין בזה אמירה שהוא דבר מותר אלא הכזונה אע"פ שהוא דבר אסור שאסרה תורה לא מזלזלו בשביל כך משום שיאות עבד לדעת אנשים כמותו ולא הרג בעלמא בלא טעם. ולכן אף שבלא סכנה אסור משום שנדמה כמסכים שהוא מותר, אינו מחוייב למסור נפשו על זה.

אבל להחניף בעניינים שלא שייכים לומר שהוא מסכים להאיסורים ודברים הרעים שעושה אפשר שליכא איסור כלל כגון לשבחו ביפיו ובחכמתו בעניני העולם ובמדותיו אף אם מגזמים מעט משום שצריכים לו אפשר ליכא איסור כיון שאין זה כאלו שבגמ', וכן הוא לכבדו בפתיחת וסגירת הארון וכדומה שהוא רק ענין כבוד בעלמא ולא נראה מזה שום הסכם למעשיו הרעים, כי להכל ידוע על מה מכבדים לו שהוא בשביל שרבים צריכים לו ויש לו גם מעלות הרבה במעשיו שבין אדם לחברו שראוי לכבדו בשבילם אך שבדברים שבביהכ"נ הנהיגו שלא לכבד לבעלי עבירה כזו שנשואין לנכריות שהוא כפי הראוי וכשיכבדו לזה יהיה זה לחניפה על שצריכין לו, ע"כ כיון שאין בזה שום שייכות להסכמה למעשיו וגם הוא ידוע שאין מסכימין למעשיו אך שמכבדין אותו בשביל שהוא רופא מפורסם ושצריכים לו אין זה בכלל החנופה שאמרינן בסוטה.

ולכן אף שגם מזה צריך להתרחק אף מחנופה כזו, שהוא כשמשבחו יותר ממה שהוא ראוי, כי לשבחו במה שהוא ראוי באמת ודאי ליכא איסור דרק בעכו"ם נאמר לאו דלא תחנם לא תתן להם חן בע"ז דף כ' אבל בישראל אף בעוברי עבירה ליכא איסור זה אבל לשבחו ביותר יש להתרחק, ואולי יש גם איסור בדבר לא רק מצד מדבר שקר תרחק אלא גם מצד חנופה, דמצד שקר כיון שהוא לכוונת שלום אין לאסור כהא דכתובות דף י"ז, וא"כ גם לכבדו בפתיחת וסגירת ארון שאין בזה ענין שקר נמי אולי יש איזה איסור מצד חנופה, אבל כיון שאין איסורו ברור ויותר נוטה שאין בזה איסור אלא מעלה טובה הוא להתרחק אף מחנופה כזו יש להקל אם רואה כת"ר ודאשי העיר אשר יש צורך גדול להקהל ולאנשי העיר שיכבדו אותו באיזה דבר בביהכ"נ כהא דפתיחת וסגירת הארון וכדומה. אבל לקריאה בתורה אין להתיר מטעם שכתבתי לעיל.

ידידו מוקירו,

משה פיינשטיין

CONCLUSION

DISCLAIMER:

The views and opinions presented in this sourcesheet should not be taken as *halachah l'maaseh*.
Before applying these halachos to real-life situations, one must consult with a competent halachic authority.